

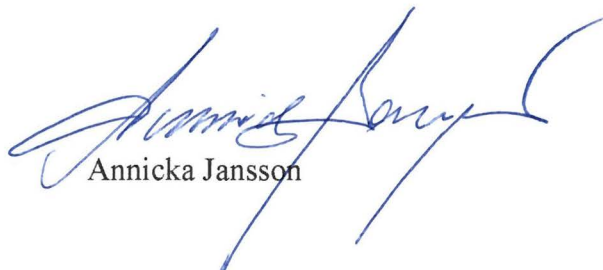
Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2026 avseende utvecklad korruptionsrapport

I enlighet med regeringens beslut i regleringsbrev för budgetår 2026 daterat 2025-12-18 redovisar Sida härmed myndighetens arbete med en utvecklad årsrapport om korruption och andra oegentligheter.

Beslut i detta ärende har fattats av tjänsteförättande generaldirektör Jakob Wernerman på föredragning av enhetschefen och tillika chefscontrollern Annicka Jansson i närvaro av avdelningschef Malena Sandh.

Jakob Wernerman

Annicka Jansson

Ärendenummer: 26/000060

Redovisning av regleringsbrevsuppdrag om utvecklad årsrapport om korruption och andra oegentligheter

1. Sammanfattning

Regeringen har i Sidas regleringsbrev för 2026, beslut UD2025/18865, gett Sida i uppdrag att inkomma med en utvecklad årsrapport om korruption och andra oegentligheter för 2025 som inkluderar i vilka geografiska och tematiska kontexter korruption förekommer i störst omfattning. Sida ska också redovisa de lärdomar som myndigheten gjort samt vilka åtgärder som har vidtagits. Promemorian inkluderar således även interna åtgärder för att förstärka myndighetens motståndskraft vad gäller korruption och andra oegentligheter. Sidas återrapporteringsuppdrag sker i denna promemoria med utredningsgruppens årsrapport som bilaga.

Sida har i uppdraget kombinerat erfarenheter från utredningsärenden med forskning inom ämnesområdet korruption relaterat till geografisk och tematisk kontext samt kompletterat med ytterligare relevanta faktorer. Sammantaget bekräftar genomgången att den geografiska kontexten är en av flera viktiga riskfaktorer för korruption. Den tematiska kontextens betydelse är emellertid begränsad även om det finns vissa sektorer som förknippas med förhöjda korruptionsrisker i allmänhet, så som gruv- och energisektorn.¹ En insats faktiska aktiviteter och kontaktytor med det omgivande systemet är istället en starkare riskindikator än sektorklassificeringen i sig. Ett möjligt sektorundantag är humanitärt bistånd, där krisdrabbade kontexter skapar särskilda utmaningar.

Andra faktorer som påverkar risken för korruption är insatsens karaktär och samarbetspartners kapacitet. Insatsens samarbets- och finansieringsform och typ av aktiviteter inverkar på riskexponeringen och har även betydelse för förutsättningarna att hantera riskerna. Viktigt i sammanhanget är också samarbetspartners interna styrning och kontroll. En samarbetspart med en väl strukturerad process för intern styrning och kontroll har en högre motståndskraft mot korruption. Korruptionsrisker i Sidas insatsportföljer kräver således en samlad bedömning av flera faktorer. Detta framgår också av Sidas årliga rapport om korruption och andra oegentligheter för 2025 som bilagts innevarande promemoria.

¹ Exempelvis Persson, A., Worth, M. och Jeney, P., High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis, Europeiska kommissionen, 2024.

I avsnitt 4 redovisas Sidas lärdomar och åtgärder. Sida har en betryggande intern styrning och kontroll för 2025. Det konstaterar såväl chefscontroller, internrevisionen som Riksrevisionen. Det är en viktig utgångspunkt när korruptionsrisk diskuteras eftersom den interna styrningen och kontrollen syftar till att stävja risker som annars vid utfall riskerar att omintetgöra eller begränsa genomslaget av de mål verksamheten har satt upp. Det gäller särskilt också korruptionsrisken som är Sidas mest framträdande och mest komplexa risk att hantera.

Sida gör nu en kraftsamling mot korruption. Detta sker på olika nivåer. En antikorrupsions-funktion tillsätts med särskilt fokus på operativ styrning och kontroll. Uppdraget är inte att bedriva utredningar – för det ändamålet har Sida redan en utredningsgrupp, istället kommer de att identifiera sårbarheter, analysera risker och säkerställa att brister åtgärdas innan de leder till större problem för verksamheten. Medarbetare anställs för detta ändamål per den 1 september 2026 och kommer att vara erfarna verksamhetscontrollers. Inledningsvis anställs tre verksamhetscontrollers för detta arbete. De kommer även att beredas tillfälle att utbilda sig för titeln Certified Fraud Examiners², för det fall de inte redan har den certifieringen, vilket kommer att underlätta det operativa arbetet. De kommer att vara chefscontrollers förlängda arm för hantering av operativa svagheter och identifierade problemområden i organisationens operativa verksamhet och kommer sammantaget att fungera som ett centralt kvalitetssäkringsteam. Huvudsyftet är således att stärka organisationens robusthet inför olika typer av korruptionsrisker.

Sida ska också öka antalet genomförda stickprov ute hos samarbetspartners för att säkerställa på plats att verksamheten bedrivs såsom avsett. Redan idag görs stickprov och besök ute hos samarbetspart, men förutsättningarna för att göra stickprov på ett mera systematiskt sätt ska stärkas i syfte att öka dessa kontroller. En särskild helpdesk för stickprov är under upphandling som en del av Sidas stora ramavtal för revision. Särskilda resurser i form av externa revisorer ska också tillgängliggöras så att Sida endera kan avropa stöd för att göra en uppdragsbeskrivning för ett stickprovsuppdrag eller så kan en tjänst för detta ändamål också avropas. Stickproven kan, men är inte begränsade till, uppföljning av finansiell rapportering mot faktiska underlag (fakturor och andra bokföringsunderlag som kontrolleras) utan kan också avse t.ex. genomlysningar av större upphandlingar – att upphandlingarna har gått rätt till och att identifierade leverantörer levererar det som upphandlats.

I stort ska Sida öka i synlighet och det ska stå klart för våra samarbetspartner att sådana stickprovsvisa kontroller kommer att öka och ska ske löpande som en naturlig del av en förstärkt uppföljning. Det ska helt enkelt vara tydligt att granskning är en naturlig del av ett professionellt samarbete. Detta förhållningssätt

² En certifiering som utfärdas av Association of Certified Fraud Examiners efter avlagda prov.

ökar också förutsättningarna för avskräckande effekter vilket är viktigt i miljöer med hög korruption.

Sida kommer också att förstärka insatshanteringen med olika typer av maskinella kontroller som omöjliggör vissa handgrepp som tidigare varit tillåtna. Till exempel förstärks systemstödet med en stoppmekanism som omöjliggör att en medarbetare kan anta en chefsroll i en insats där denne tidigare varit handläggare. Givetvis är detta inte tillåtet ur ett jävsperspektiv men numera omöjliggörs detta även i systemstödet. Systemstöd ska inte bara stödja verksamheten de ska också skydda den. I förstärkningsarbetet ingår också att tillskapa förutsättningar för rotation av ansvar på handläggarnivå i större utsträckning så att inte samma handläggare hanterar insatser under en längre tid. Sida har i dagsläget över 400 kontrollmekanismer i insatshanteringen som slår till beroende på vilken typ av bistånd det är fråga om. Sida har genomlyst verksamheten i syfte att identifiera gap i dessa kontrollmekanismer liksom även överlappningar. Det pågår för närvarande ett arbete på myndigheten där relevanta funktioner ser över denna struktur.

Utöver ovanstående arbetar Sida också med att förstärka anti-korruptionsarbetet. Det görs genom olika utbildningsinsatser, i den operativa kontrollstrukturen för insatshandling, i uppföljningen internt men också med stöd av externa auktoriserade revisorer som genomför due diligence analyser (intern styrning och kontroll-granskningar, ISK-granskningar) av samarbetsparter men som också utför årlig revision utifrån det internationellt etablerade ramverket international standard on auditing (ISA) som hanteras av The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) ramen för organisationen International Federation of Accountants (IFAC). Samtliga auktoriserade revisorer i Sverige och i stora delar av världen förhåller sig till och verkar enligt detta ramverk i sin granskning.

Viktigt i sammanhanget är också de förstärkningar som Sida har gjort inom ramen för hur Sida väljer samarbetsparter i enlighet med den nya riktlinjen för genomförande och uppföljning av strategier som trädde ikraft den 1 mars 2026. Här anges krav, principer och överväganden som ska tillämpas i Sidas genomförande och uppföljning av strategier som bidrar till ökad insyn, förstärkt dokumentation och systematik i urvalsprocesserna av partnerkategorier på strateginivå. Sida har också under året genomfört ett förstärkningsarbete i anledning av skrivningen i 5 § 6 punkten i Sidas instruktion där syftet är att ”säkerställa att bistånd inte ges till aktörer som bedriver eller stödjer antidemokratisk verksamhet, våldsbejakande extremism m.m”.

Även om olika förstärkningsmekanismer sätts in kan korruptionsrisken svårigen helt bemästras i sin fulla komplexitet och därför är det också viktigt att myndigheten har rutiner och resurser för en effektiv avvikelshantering. En särskilt process för detta föreligger - Sidas process för att hantera misstankar om korruption och andra oegentligheter och den hanteras av Sidas utredningsgrupp på Enheten för kvalitetssäkring och utredning. Samtliga fast anställda utredare är Certified Fraud Examiners. Kopplat till denna funktion är också en av Sidas två

visselblåsarkanalerna. Den andra visselblåsarkanalerna som rör eventuella interna oegentligheter återfinns på Sidas enhet för säkerhet.

I Sidas årliga rapport för 2025 om korruption och andra oegentligheter, bilagd denna PM, framgår att 318 utredningsärendena öppnades under 2025. Under året avslutades 292 ärendena, varav misstankar bekräftades i 172 ärendena. Av dessa 172 ärendena utgjorde 42 procent korruption dvs. 72 ärendena. De bekräftade ärendena återfanns inom ramen för 97 av Sidas totalt 1636 aktiva insatser under året. Den vanligaste påföljden från Sida gentemot avtalspartner var återkrav, och det återkrävda beloppet under året var 41,7 miljoner kronor, eller mindre än en procent (0,18 procent) av totalt utbetalt sakanslag för 2025.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	5
2. Uppdraget	6
2.1 Struktur för återrapporteringen	6
2.2 Begränsningar i tolkning av Sidas statistik	6
2.3 Sidas arbete mot korruption	7
3. Fördjupad analys av korruptionsrisker	8
3.1 Geografi	9
3.2 Tematik	11
3.3 Insatsens karaktär	12
3.4 Samarbetspartnerns interna styrning och kontroll	13
3.5 Givarens styrning och uppföljning	15
4. Redovisning av Sidas lärdomar och åtgärder	16
5. Avslutande kommentar	20
Bilagor	22

2. Uppdraget

Regeringen har i Sidas regleringsbrev för 2026, beslut UD2025/18865, gett Sida i uppdrag att inkomma med en utvecklad årsrapport om korruption och andra oegentligheter för 2025 enligt följande:

”Sida ska komplettera sin årliga korruptionsrapport med en fördjupad analys av i vilka geografiska och tematiska kontexter korruption förekommer i störst omfattning. Sida ska redovisa de lärdomar som myndigheten drar samt de åtgärder för att motverka korruption i biståndet som analysen visar behov av. Detta inkluderar interna åtgärder för att bygga en motståndskraftig organisation liksom förslag till eventuella ändringar i den interna styrningen.”

2.1 Struktur för återrapporteringen

Sida har en utredningsgrupp om fem utredare där ordinarie medarbetare är certifierade enligt titeln Certified Fraud Examiners³. Utredningsgruppen har sedan 2017 redovisat statistik relaterat till inkomna och avslutade utredningsärenden i en årsrapport. För att bibehålla kontinuitet och möjliggöra jämförelser över tid har Sida bibehållit årsrapportens ordinarie disposition men tagit fram en kompletterande redogörelse med uppgifter om tematiska och geografiska områden, myndighetens lärdomar och de åtgärder som har vidtagits.

Återrapporteringen av regleringsbrevsuppdraget består därför av innevarande promemoria där utredningsgruppens årsrapport bilagts som bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 återfinns vidare en deskriptiv statistik över avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter. Fördelningen föreligger per land respektive sektorkod. Denna statistik kommenteras vidare under rubrik 3 nedan.

2.2 Begränsningar i tolkning av Sidas statistik

Sida presenterar statistik över årets inkomna och avslutade utredningsärenden i den årliga rapporten om korruption och andra oegentligheter. Rapporten identifierar bland annat olika typer av korruption och andra oegentligheter, återkommande mönster och hantering av utredningsärenden och är därmed ett viktigt verktyg för bland annat myndighetens riskanalys. Rapportens strukturella begränsningar medför dock att statistiken inte ska tolkas som ett mått på faktisk korruption i en viss kontext.

Eftersom utredningsgruppen hanterar misstankar om korruption och andra oegentligheter så omfattar statistiken även avtalsbrott och regelöverträdelser som inte nödvändigtvis faller inom ramen för begreppet korruption. Av de 172 ärenden som avslutades under 2025 var det därför mindre än hälften - 42 procent eller 72 ärenden som avslutades med en eller flera bekräftade misstankar som kunde kategoriseras som korruption.

³ Certifiering sker genom Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) och underhålls löpande med olika kurser.

Statistiken i utredningsgruppens årsrapport påverkas också av att samarbetspartners har olika avtalsvillkor kring rapportering av misstankar vilket leder till olika rapporteringsmönster. Förändringar i antalet ärenden över tid kan även spegla utvecklingen av upptäckts- och rapporteringsförmåga snarare än en faktisk förändring i förekomsten av korruption. Statistiken speglar och samvarierar således med en rad faktorer utöver den faktiska korruptionsnivån i en viss kontext. Det medför också att det finns vissa utmaningar i att dra slutsatser om korruptionsnivå i en viss kontext över tid.

Slutligen omfattar statistiken samtliga ärenden från insatser där Sida kan vara en av flera finansiärer, detta gäller även när Sidas andel av finansieringen är begränsad. Detta är nödvändigt eftersom Sida ska följa upp och agera på alla ärenden oavsett finansieringsandel, men det gör att det är utmanande att analysera förekomsten av korruption i förhållande till Sidas biståndsvolymer, exempelvis per land eller sektor.

2.3 Sidas arbete mot korruption

Sidas styrelse ansvarar för att det finns en process för intern styrning och kontroll vid myndigheten som fungerar på ett betryggande sätt. Sidas chefscontroller ansvarar bland annat för att det inom verksamheten finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll i enlighet med 2 § i förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Denna process ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Processen för intern styrning och kontroll ska även förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter (jfr. 2 § andra stycket förordningen om intern styrning och kontroll). Sida har en betryggande intern styrning och kontroll vilket senast bekräftades i chefscontrollerens årsrapport för verksamhetsåret 2025, internrevisionens intyg över generaldirektörens intygande avseende den interna styrningen och kontrollen för 2025 liksom slutligen i Riksrevisionens revisionsberättelse för verksamhetsåret 2025.

Myndighetens verksamhet bedrivs i kontexter som är mycket utmanande ur ett korruptions- och oegentlighetsperspektiv. Förebyggande kontroller, löpande uppföljning och en effektiv utredningsfunktion som tar omhand uppkomna avvikelser är viktiga moment i korruptionsbekämpningen. Likaså är en aktiv utbildningsverksamhet där lärdomar förs tillbaka till den operativa verksamheten ett viktigt instrument i bekämpningen av korruption.

Sidas närmare analys av korruption och oegentligheter så som den framkommer i utredningsgruppens årsrapport avser korruption i enlighet med följande begrepp: missbruk av förtroende, makt eller position för otillbörlig vinning för sig själv eller annan, vilket bland annat omfattar mutor, kickbacks, bedrägerier, förskingring, intressekonflikter och sexuell korruption⁴. Sidas utredningsgrupp hanterar också som framgår ovan andra typer av oegentligheter, såsom trakasserier, SEAH, stöld eller missbruk av medel som inte involverar misstankar om korruption, vilket framgår av rapporten.

⁴ I enlighet med Sidas antikorrupsionsregel, gällande från och med 2024-10-01.

Utöver att Sidas utredningsgrupp utför utredningsarbete enligt fastställd process ger utredarna också råd till den operativa verksamheten vad gäller bedömning av risker för korruption och andra oegentligheter inom ramen för biståndsinsatser. Detta sker ibland annat genom utbildningar, tillhandahållande av utredningsdata vid beredningar av insatser och annan rådgivning.

Myndigheten har även tematiska experter inom området korruption som utvecklingshinder liksom tematiska experter inom området risk som ger stöd till insatshandlingen.

3. Fördjupad analys av korruptionsrisker

Detta avsnitt analyserar olika faktorer som kan påverka risken för korruption i en insats. I enlighet med uppdraget omfattar analysen geografiska och tematiska kontexter men kompletteras med ytterligare tre riskfaktorer i form av insatsens karaktär, samarbetspartners interna styrning och kontroll samt givarens egen uppföljnings- och kontrollkapacitet.⁵ Tillsammans utgör dessa faktorer viktiga utgångspunkter för att analysera korruptionsrisker i insatser.

En analys av korruptionsriskerna behöver ta hänsyn till olika typer av risker. Den finansiella risken är ofta utgångspunkten, det vill säga en bedömning utifrån storleken på de biståndsmedel som riskerar att missbrukas, men analysen omfattar också andra risktyper: ryktesrisk, rättsliga och institutionella risker samt risker för människor och utvecklingsresultat. Ärenden som rör små eller inga finansiella belopp, som till exempel sexuellt utnyttjande och trakasserier, kan utöver mycket allvarliga konsekvenser för den utsatta människan också få betydande konsekvenser för biståndets resultat och trovärdighet.

Deskriptiv statistik avseende avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter

I rapportens bilaga 2 och 3 visas avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter i förhållande till geografi respektive sektorkod. Statistiken omfattar ärenden som inte bara utgör ren finansiell korruption utan omfattar också t.ex. SEAH ärenden, avtalsbrott i övrigt etc.

Geografisk fördelning

I bilaga 2 som upptar den geografiska fördelningen av ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter, framgår att Sydsudan toppar listan med 24 ärenden. Ärendena fördelar sig mellan den utfasade bilaterala strategin och det humanitära stödet. Detta gäller i tillämpliga delar även för Syrien, Kenya, Myanmar och Demokratiska republiken Kongo. Ärendena i dessa fem länder svarar tillsammans för ca 37 procent av det totala antalet ärenden som har avslutats med en eller flera bekräftade misstankar om

⁵ Ramverket är inspirerat av bl.a. U4:s ramverk för korruptionsriskhantering i Johnsen, J.S. (2015), The Basics of Corruption Risk Management: A Framework for Decision Making and Integration into the Project Cycle, U4 Issue 2015:18

korruption och andra oegentligheter. Följande länder har också några fler ärenden än resterande enligt följande: Somalia (8), Afghanistan (8), Rwanda (6) Zimbabwe (6), Mocambique (5), Bangladesh (5), Centralafrikanska republiken (4) och Uganda (4). För övriga länder enligt bilaga 2 pendlar antalet ärenden mellan 1-3 ärenden som har avslutats med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter.

Sektorkod-fördelning

Sida använder sig av sektorkoder definierade enligt OECD/DAC. Redan en deskriptiv analys av bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter i förhållande till sådana sektorkoder är problematisk eftersom en insats kan ha flera sektorkoder och därför kan ett utredningsärende också påverka flera sektorkoder. Procentsatserna som anges i bilaga 3 redogör således för fördelningen mellan olika sektorer med avseende på insatser som under 2025 haft ett eller flera avslutade utredningsärenden med bekräftad misstanke. Det finns således inte ett 1:1 förhållande mellan sektorkod och ärende då ett ärende kan omfatta flera sektorkoder. Men man kan i vart fall konstatera att de vanligast förekommande sektorkoderna när det gäller bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter är följande, se även närmare i bilaga 3:

- Offentlig förvaltning och civila samhället (sektorkod 150)
- Akut hjälp (sektorkod 720)
- Befolkning och reproduktiv hälsa (sektorkod 130),
- Flersektorstöd (sektorkod 430)
- Jordbruk, skogsbruk och fiske (sektorkod 310); och
- Utbildning (sektorkod 110)

I bilaga 3 framkommer också fördelningen av Sidas totalt utbetalda medel under 2025, totalt 22,7 miljarder SEK, uttryckt i procent per sektorkod. Det går dock inte att direkt härleda totalt antal ärenden som har avslutats med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter till storleken på utbetalda medel per sektorkod för 2025 av den enkla anledningen att de avslutade ärenden kan avse andra medel än de som utbetalats under 2025.

3.1 Geografi

Lärdomar från forskning och evidens

Bistånd riktas per definition till länder med svaga samhällsinstitutioner. Höga korruptionsnivåer är både en orsak till och en konsekvens av den fattigdom som det svenska biståndet syftar till att bekämpa. Sidas största mottagarländer befinner sig som grupp i den nedre halvan av de globala korruptionsrankningarna - med många i den nedre tredjedelen (se tabell 1 nedan).

Det mest använda måttet på landnivå är Transparency Internationals Corruption Perceptions Index (CPI), som väger samman expertbedömningar av upplevd korruption i den offentliga sektorn på en skala från 0 till 100, med ett globalt

genomsnitt på 42. CPI ger en indikation på det korruptionsklimat en insats möter, men säger inte direkt något om risken i ett enskilt projekt.⁶

Tabell 1. De 40 största mottagarländerna av landallokerat svenskt bistånd 2025, grupperade efter CPI 2025⁷

>50	Rwanda (58), Georgien (50)
40-49	Armenien (46) Kosovo (43) Moldavien (42) Tanzania (40) Burkina Faso (40) Nordmakedonien (40)
30-39	Albanien (39) Etiopien (38) Colombia (37) Zambia (37) Ukraina (36) BiH (34) Serbien (33) Niger (31) Turkiet (31) Kenya (30)
20-29	Irak (28) Bolivia (28) Liberia (28) Nigeria (26) Guatemala (26) Uganda (25) Bangladesh (24) Lebanon (23) Chad (22) Zimbabwe (22) Mozambique (21) DRK (20)
<20	Afghanistan (16) Myanmar (16) Haiti (16) Sudan (14) Jemen (13) Syrien (15) Venezuela (10) Somalia (9) SydSudan (9)

Ett lands CPI-trend är också viktig; en positiv trend kan signalera ett bredare antikorrupsionsarbete som i sig minskar korruptionstrycket även på lägre nivåer - medan en nedåtgående trend kan öka trycket även från en högre utgångspunkt.

Fragila stater tillför en ytterligare dimension som CPI bara delvis fångar. I sköra och konfliktdrabbade miljöer försvagas eller faller det normala rättsväsendet bort: frestelsen att begå korruption ökar samtidigt som risken för upptäckt minskar.⁸ Ett land med medelhög CPI poäng kan uppleva en kraftig försämring på samhällsnivå till följd av konflikt eller politisk kris.

Lärdomar och erfarenheter från utredningsärenden

Med anledning av de statistiska begränsningar som beskrivs i 2.2 är det inte möjligt att dra några tydliga slutsatser gällande korruptionens geografiska fördelning baserat på Sidas utredningsärende-data. Det är dock tydligt att länder med lågt CPI även förekommer i stor utsträckning både bland inkomna ärenden och avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption. Flera av länderna med CPI på 20 eller lägre är konflikthärddar med hög andel humanitärt stöd.

⁶ Johnson, J.S. (2015)

⁷ Notera att Palestina ingår inte i CPI. Som alternativ kan Världsbankens Worldwide Governance Indicators användas, där Control of Corruption-värdet för 2024 var -0,57. Detta motsvarar ungefär en CPI-poäng i nedre 30-talet.

⁸ UNDP (2010), Fighting Corruption in Post-Conflict and Recovery Situations; OECD (2012), Managing Risks in Fragile and Transitional Contexts: The Price of Success?, Conflict and Fragility, OECD Publishing

Sambandet med CPI är dock långt ifrån entydigt då även länder med högre CPI-nivå kan ha förhållandevis många ärenden. Detta är sannolikt till följd av biståndsvolym, portföljsammansättning och upptäcktsförmåga.

Utredningsgruppen noterar också att rapporteringsbenägenheten i den enskilda kontexten bidrar till antal inrapporterade ärenden om korruption och andra oegentligheter. Rapportering av misstankar är en kontextuell fråga där man i vissa länder pratar mer öppet om förekomsten av korruption medan det i andra länder råder tystnadskultur i större utsträckning. Afghanistan är ett land där förhållandevis många misstankar (ofta mindre incidenter) regelbundet rapporteras in medan länder i framförallt Östeuropa och Balkan har betydligt färre inrapporterade ärenden.

3.2 Tematik

Lärdomar från forskning och evidens

Den internationella litteraturen pekar konsekvent på ett antal sektorer eller områden med förhöjd korruptionsrisk. Riskens karaktär varierar dock avsevärt mellan områdena och kopplingen till risken i ett enskilt biståndsprojekt är ofta svag.

När det gäller administrativ korruption identifierar medborgarundersökningar⁹ konsekvent polis, domstolar och rättsväsende, markförvaltning samt hälso- och sjukvård och utbildning som de sektorer där medborgare oftast rapporterar om krav på mutor.

När det gäller storskalig korruption pekar litteraturen¹⁰ konsekvent på ett antal sektorer med förhöjd risk, däribland utvinningsindustrin, infrastruktur och byggande, transport och lagring, försvar och säkerhet, finansiella tjänster, tull samt hälso- och sjukvård. Offentlig upphandling är en tvärgående högriskaktivitet inom samtliga sektorer, och statliga företag förknippas också med förhöjda risker. Klimatfinansiering och energiomställningen lyfts fram i litteraturen som framväxande riskområden, mot bakgrund av den snabba resursuppbyggnaden i sektorer där tillsynssystemen fortfarande är under utveckling.

Även om den sektorspecifika kontexten kan påverka korruptionsriskerna i ett enskilt biståndsprojekt är sambandet inte självklart. Insatsens karaktär är viktigare än sektorklassificeringen. Ett projekt som implementeras i en sektor som kan anses ha en förhöjd risk för korruption såsom gruvindustri eller energi, kan ha låg intern korruptionsrisk om aktiviteterna i sig är av lägre risknivå, exempelvis tekniskt stöd utfört av samarbetspartners egen personal. I praktiken är ett biståndsprojekts interna aktiviteter ofta av en annan karaktär än de transaktioner som driver korruption i den bredare sektorn.

Riskprofilen höjs dock när ett projekt tvingas genomföra direkta transaktioner som rör delar av den offentliga förvaltningen med särskilt hög risk, såsom tillståndsansökningar, markregistrering, användning av offentliga

⁹ Exempelvis Transparency Internationals Global Corruption Barometer och de regionala barometrarna, t.ex. Afrobarometer

¹⁰ Exempelvis Persson, A., Worth, M. och Jeney, P., High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis, Europeiska kommissionen, 2024 och OECD, Foreign Bribery Report 2014.

upphandlingskanaler eller kanalisering av medel genom svaga system för offentlig finansförvaltning. Det är vid dessa beröringspunkter med det omgivande systemet, snarare än i sektorklassificeringen som sådan, som de mest betydande korruptionsriskerna för biståndsprojekt typiskt uppstår.

Ett möjligt undantag är humanitärt bistånd, som i litteraturen ofta lyfts fram som en modalitet som ger upphov till distinkta korruptionsrisker.¹¹ Humanitärt bistånd levereras per definition i kris- och katastrofmiljöer präglade av tidspress och svaga institutioner. Verksamheten implementeras ofta i konfliktkontexter med förekomst av väpnade aktörer och inskränkt möjlighet för samarbetspartners till närvaro och uppföljning. Detta skapar specifika utmaningar längs hela implementeringskedjan.

Lärdomar och erfarenheter från utredningsärenden

Sidas samlade erfarenheter stämmer överens med ovan resonemang om att sektor är en mindre avgörande för korruption än andra riskfaktorer såsom typ av verksamhet och partnerkapacitet.

Det humanitära biståndet står för en betydande andel av registrerade ärenden över tid hos Sida. Sida delar uppfattningen att kris- och katastrofmiljöer ger upphov till distinkta korruptionsrisker. Vidare noterar utredningsgruppen att ärenden inom humanitärt stöd ger uttryck för de svåra förhållanden som människor i nöd lever i. Dessa oegentligheter (t.ex. stöld av nödhjälpsspaket) tenderar att i större utsträckning att begås av människor i överlevnadssyfte.

3.3 Insatsens karaktär

Lärdomar från forskning och evidens

Val av biståndsmodalitet avgör avståndet mellan givaren och medlens slutliga användning, och formar därigenom både vilka typer av korruptionsrisker som uppstår och förutsättningarna för att upptäcka dem.

Direkt finansiering till partnerländers offentliga system - oavsett om det rör sig om allmänt eller sektoriellt budgetstöd eller direkt stöd till ett specifikt offentligt organ - har ägnats betydande uppmärksamhet i korruptionslitteraturen. Även om denna modalitet syftar till att stärka inhemska institutioner och system för offentlig finansförvaltning på sikt, är de finansiella riskerna direkt kopplade till svagheter i de system som medlen kanaliseras genom. Korruption är ett av skälen till att många givare, inklusive Sida, har minskat användningen av dessa modaliteter.

Tekniskt stöd som genomförs av samarbetspartnerns egen personal innebär lägre direkta finansiella risker. Givargemensamma fonder och flerpartsarrangemang erbjuder gemensamma finansiella ramverk och professionell förvaltning, men kan begränsa enskilda givares möjligheter till tillsyn.¹²

¹¹ Jenkins, M., Corruption in Humanitarian Assistance in Conflict Settings, U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute (U4 Helpdesk Answer 2024:26), Bergen, 2024.

¹² ICAI (2016). DFID's approach to managing fiduciary risk in conflict-affected environments. Independent Commission for Aid Impact. Disch, A. och Sandberg Natvig, K. (2019). Addressing corruption risks in multi-partner funds. U4 Issue 2019:2.

Inom ramen för en given modalitet avgörs typen av korruptionsrisk dock i första hand av de typer av aktiviteter som insatsen finansierar. Den internationella litteraturen identifierar konsekvent ett antal högriskaktiviteter:

Upphandling är det mest väldokumenterade området, eftersom det koncentrerar stora summor till ett enda beslutspunkt med flera möjligheter till manipulation: korta anbudstider, anbud från en enda leverantör, skräddarsydda specifikationer och samverkan mellan inköpsansvariga och leverantörer är samtliga etablerade upplägg.¹³ Bygg- och infrastrukturprojekt är särskilt sårbara eftersom projektcykeln, från projektval och tillståndsprocesser via upphandling till genomförande, erbjuder flera ingångar för korruption.¹⁴

Insatser med hög rekryteringsintensitet är sårbara för nepotism och korruption i rekryteringsprocessen. Kontantintensiva aktiviteter är svårare att spåra och skapar fler sårbarheter för missbruk, och aktiviteter som innefattar kontant- eller varudistribution är utsatta för avledning och manipulation.¹⁵

Graden av och komplexiteten i strukturer för vidareförmedling påverkar också en insats riskprofil, eftersom risker längre ner i kedjan typiskt sett är svårare att analysera än risker på avtalspartnernivå och brister i hanteringen av vidareförmedlade medel kan skapa möjligheter för missbruk.¹⁶

Lärdomar och erfarenheter från utredningsärenden

I insatser med omfattande vidareförmedling av medel tenderar fler misstankar om korruption och andra oegentligheter att rapporteras in. Detta behöver inte betyda att avtalspartnern brister i sin uppföljning utan kan snarare vara ett resultat av högre riskexponering genom att det förekommer flera implementerande samarbetspartners. Det kan också tyda på att avtalspartnern har en god uppföljning. Sida har också väsentligt minskat graden av vidareförmedling i insatshanteringen.

Sidas erfarenhet av högriskaktiviteter stämmer överens med lärdomarna från forskning inom området: upphandlingar, rekryteringar och inköp är vanliga områden som bidrar till en förhöjd korruptionsrisk och är vanligt förekommande i utredningsärenden.

3.4 Samarbetspartnerns interna styrning och kontroll

Lärdomar från forskning och evidens

Korruptionsrisken påverkas av samarbetspartnerns interna styrning och kontroll (t.ex. ekonomistyrning, upphandlingsregler och ansvarsfördelning) och

¹³ Dávid-Barrett, E. och Fazekas, M. (2020). "Anti-corruption in aid-funded procurement: Is corruption reduced or merely displaced?" *World Development*, vol. 132

¹⁴ Adam, I. och Fazekas, M. (2023). *Overview of corruption and anti-corruption in infrastructure development*. U4/Chr. Michelsen Institute

¹⁵ Jenkins, M. (2016). *Overview of corruption risk management at project level*. U4 Expert Answer 2016:11. Transparency International / U4 Anti-Corruption Resource Centre

¹⁶ ICAI (2016), op. cit.

integriteten i dess organisationskultur. Detta gäller särskilt i vilken utsträckning personer i ledande befattningar genuint lever upp till antikorrupsionsvärderingar¹⁷.

Större och mer etablerade organisationer, däribland stora internationella icke-statliga organisationer och multilaterala organisationer, har ofta mer utvecklade och bättre resurssatta integritetsramverk och system. Dessa ger dock inte i sig immunitet mot korruption. Tvärtom kan deras storlek, budgetar och komplexitet i sig skapa utmaningar för uppföljning.¹⁸

Samarbetspartnerns stabilitet har lika stor betydelse som storlek och erfarenhet. Vissa former av organisatorisk påfrestning är konsekvent förknippade med förhöjd risk. Snabb uppskalning, exempelvis som svar på en humanitär kris eller en plötslig ökning av givarfinansiering, kan överbelasta befintliga ekonomi- och personalsystem.¹⁹ Hög personalomsättning eller rotation av chefer, oavsett om den beror på tillväxt, neddragning eller är planerad, kan också göra kontroller lättare att kringgå eller minska den tid ny personal har för att tillägna sig organisationens värderingar och rutiner.²⁰

Samarbetspartnerns system och kultur är viktiga även längre ner i genomförandedjan. Mindre etablerade lokala organisationer som tar emot vidareförmedlade medel kan ha fördelar i form av lokal legitimitet, förståelse och närvaro, men deras integritetssystem är ofta begränsade av resurser och storlek. De kan också möta andra typer av exponering, däribland påtryckningar från lokala eliter och myndigheter, som internationella organisationer delvis är skyddade från.²¹

Lärdomar och erfarenheter från utredningsärenden

Sida delar erfarenheten som beskrivs ovan att organisatoriska påfrestningar är förknippade med en förhöjd korruptionsrisk. Kapacitetshöjande åtgärder sätts ofta in hos samarbetsparten i syfte att minska riskexponeringen. Korta avtalsperioder är också en viktig riskfaktor eftersom det bland annat leder till hög personalomsättning och förlust av institutionellt minne.

Partnerns interna styrning och kontroll är en central del av Sidas bedömning av potentiella samarbetspartnerns kapacitet att hantera biståndsmedel i enlighet med avtal och den genomlysas i olika typer av granskningar, se även under 3.5 nedan.

¹⁷ Maxwell, Walker, Church, Harvey, Savage, Bailey, Hees & Ahlendorf, Preventing Corruption in Humanitarian Assistance: Final Research Report, Feinstein International Center, Humanitarian Policy Group and Transparency International, 2008

¹⁸ Se till exempel Corruption in Multilateral Organisations: Four Suspected Cases, U4 Helpdesk Answer 2023:25

¹⁹ Ewins et al, Mapping the Risks of Corruption in Humanitarian Action, ODI/HPG for TI/U4, 2006

²⁰ Maxwell et al Preventing Corruption in Humanitarian Assistance, Feinstein International Center / HPG / Transparency International, 2008

²¹ Trivunovic, Johnson & Mathisen, Developing an NGO Corruption Risk Management System, U4 Issue 2011:9; Maxwell et al., Preventing Corruption in Humanitarian Assistance, 2008

3.5 Givarens styrning och uppföljning

Lärdomar från forskning och evidens

Risken för korruption i en insats påverkas också av givarens egna arbetssätt. Litteraturen lyfter fram flera återkommande drag i givarens praktik som kan öka eller minska korruptionsrisken.

Givarens uppföljningskapacitet och geografiskt avstånd till insatsen är det mest direkta av dessa. En grundläggande utgångspunkt i korruptionslitteraturen är att avskräckning verkar mer genom den upplevda sannolikheten för upptäckt än genom hur mycket som faktiskt kontrolleras.²² Det innebär att trovärdigheten i givarens uppföljning (dess synlighet, dess återkoppling, dess historik av att agera på misstankar) påverkar partners beteende även när uppföljningen inte kan vara heltäckande. Det är därför rimligt att anta att i situationer där givarens uppföljning upplevs som svag (genom exempelvis bristande återkoppling, begränsad tillgång till projektets verksamhet, personalomsättning eller avstånd till insatsen) är korruptionsrisken högre. Samma logik bör gälla genom hela genomförandedekdan, det vill säga vidareförmedlade aktörers upplevelse av Sidas avtalspartners uppföljning.

Tryck att snabbt betala ut medel och att visa synliga resultat kan också förstärka korruptionsrisker. När biståndsvolymer eller utbetalningstakt överstiger absorptionsförmågan kan detta skapa korruptionsrisker både inom insatsen och i den bredare kontexten.²³ På samma sätt kan trycket att visa synliga resultat från biståndsinsatser motverka att korruptionsrisker uppmärksammas eller att information om dem delas.²⁴

Givarpersonalens kompetens, personalomsättning och institutionella minne påverkar både förebyggande och upptäckt. Tillräckligt många medarbetare med rätt kunskap och kvalifikationer behövs både för att hantera risk i insatsens utformning och för att uppmärksamma avvikande mönster under genomförandet. Korta tjänstgöringstider och personalluckor, inte minst i sköra kontexter, kan försvaga denna kapacitet.²⁵ Litteraturen pekar också på att givarens egen personal kan utgöra en korruptionsrisk, exempelvis i samband med val av samarbetspartner, rekrytering och upphandling, särskilt där beslutsbefogenheter är koncentrerade till enskilda roller eller där tillsynen är begränsad.²⁶

Graden av givarsamordning och informationsdelning påverkar också risken för korruption. Där samordningen är god kan givare dela information om korruptionsrisker, harmonisera krav och agera gemensamt vid misstankar om korruption. Svag samordning och bristande informationsdelning kan undergräva antikorrupsionsarbetet.²⁷

²² Søreide (2014), Drivers of Corruption: A Brief Review, Världsbanken

²³ Pyman, M. (2015), Corruption: Lessons from the international mission in Afghanistan

²⁴ Norad (2024), Ukraine: Corruption risks and mitigation strategies, Report 3/2024

²⁵ OECD (2012), Managing Risks in Fragile and Transitional Contexts: The Price of Success?, OECD Publishing, Paris

²⁶ Jenkins, M. (2016). Overview of corruption risk management at project level. U4 Expert Answer 2016:11. Transparency International / U4 Anti-Corruption Resource Centre

²⁷ Norad (2024)

Lärdomar och erfarenheter från utredningsärenden

Sida har regler för uppföljning av samarbetsparters kapacitet. I syfte att bedöma den finansiella kapaciteten görs så kallade ISK-granskningar som är en omfattande due diligence analys av partens interna styrning och kontroll, utförd av auktoriserade revisorer. Härutöver genomförs även årlig revision (enligt International Standard on Auditing - ISA) som också kompletteras med ett tilläggsuppdrag enligt International Standard on Related Services – ISRS 4400).

Utredningsgruppen noterar emellertid att det i vissa utredningsärenden har förekommit brister i den systematiska insatsuppföljningen. Sida har också i sin årsredovisning för 2025 noterat att det alltfjänt finns vissa förbättringsmöjligheter när det gäller den interna regelefterlevnaden i insatshandlingen. Myndigheten har arbetat med olika förstärkningsåtgärder även under 2025 för att komma till rätta med detta och det arbetet fortsätter under 2026. En tydlig och tillika synlig uppföljning är mycket viktig inte minst ur ett avskräckande perspektiv - i likhet med vad som refereras under rubriken lärdomar från forskning och evidens ovan. Sida använder årlig revision också i detta syfte. Myndigheten använder vidare stickprovsgranskningar för att komma tillrätta med olika typer av misstankar om tveksamheter. Under 2026 kommer Sida också att inrätta en helpdesk till stöd för sådan stickprovsgranskning, se även under rubrik 4 - Redovisning av Sidas lärdomar och åtgärder enligt nedan.

Utredningsgruppen noterar vidare att geografisk närvaro underlättar handlingen av misstankar om korruption och andra oegentligheter. När möjlighet till uppföljning begränsas i samband med exempelvis utfasning av utvecklingsarbetet i valda kontexter har detta i vissa fall försvårat utredningsarbetet. Årsrapportens statistik enligt bilaga 1 är emellertid inte entydig kring huruvida utfasning generellt genererar fler utredningsärenden eller inte.

Sida har en årligt återkommande hög rotation av sin personal mellan huvudkontor och utlandsmyndigheter i samarbetsländerna. Från ett utredningsperspektiv är det viktigt att det i detta sammanhang sker överlämningar mellan avgående och tillkommande personal på ett systematiskt och korrekt sätt. Så sker också i allt väsentligt men utredningsgruppen har också noterat fall där det inte alltid varit så.

Utredningsgruppen har ett nära samarbete med ett flertal andra givares utredningsfunktioner samt upprättade kanaler med multilaterala organisationer. Detta underlättar särskilt vid hantering av misstankar inom ramen för gemensamt finansierade insatser.

4. Redovisning av Sidas lärdomar och åtgärder

I detta avsnitt redovisas de lärdomar som Sida dragit utifrån analys av ovan riskfaktorer, lärdomar från avslutade utredningsärenden och annat analysarbete inom ramen för Sidas interna styrning och kontroll med avseende på korruption och andra oegentligheter. Till detta följer en beskrivning av de åtgärder som vidtagits eller som planeras att vidtas. Denna redogörelse sammanfattar delvis den delredovisning av regeringsuppdrag UD2025/10080 om ytterligare åtgärder för

”Att förebygga jäv och korruption och stödja utlandsmyndigheterna i detta arbete”, och dels även andra identifierade åtgärder av lämplig art.

Förståelse för begreppet korruption och andra oegentligheter

Arbetet med att förebygga korruption och andra oegentligheter är ett arbete som ständigt pågår inom myndigheten. Det är viktigt att alla Sidas medarbetare och chefer vet vad som utgör korruption och andra oegentligheter och hur man rapporterar misstankar. Sida har därför ett omfattande utbildningsprogram inom anti-korruption. En sedan tidigare obligatorisk e-utbildning inom området har nu kompletterats med ytterligare en e-utbildning med fokus på Sidas process för att hantera misstankar om korruption och andra oegentligheter och beskriver bland annat roller och ansvar för respektive funktion. Utbildningen riktar sig till alla anställda på Sida och utlandsmyndigheterna och kommer även den att vara obligatorisk.

Såväl Sidas utredningsgrupp, som anti-korruptionsrådgivarna (tematik) och chefscontrollerfunktionen medverkar i olika utbildningar för chefer, handläggare, controllers och nyanställda samt i samband med förberedelser inför utlandsstationering. En ytterligare sådan utbildning är utbildningen i intern styrning och kontroll för alla operativa chefer. Utbildningen täcker intern styrning och kontroll i insatshanteringen inom ramen för fem olika del-moduler och rullar för närvarande genom myndigheten. Chefer på Afrikaavdelningen har redan genomgått utbildningen och nu pågår en utbildning för Europaavdelningens chefer och i höst är det cheferna inom avdelningen för MENA, Asien och Latinamerika som ska genomgå den. Utbildningen avslutas med ett prov. Det innebär att information om korruption och andra oegentligheter som risk i insatser och som hinder för utveckling kommer Sidas anställda (inklusive lokalanställd personal på utlandsmyndigheter) till del på olika sätt.

Förstärkning av den operativa uppföljningen

Sida gör nu en kraftsamling mot korruption. Detta sker på olika nivåer. En antikorrupsions-funktion tillsätts med särskilt fokus på operativ styrning och kontroll. Uppdraget är inte att bedriva utredningar – för det ändamålet har Sida redan en utredningsgrupp, istället kommer de att identifiera sårbarheter, analysera risker och säkerställa att brister åtgärdas innan de leder till större problem för verksamheten. Medarbetare anställs för detta ändamål per den 1 september 2026 och kommer att vara erfarna verksamhetscontrollers. Inledningsvis anställs tre verksamhetscontrollers för detta arbete. De kommer även att beredas tillfälle att utbilda sig för titeln Certified Fraud Examiners²⁸, för det fall de inte redan har den certifieringen, vilket kommer att underlätta det operativa arbetet. De kommer att vara chefscontrollers förlängda arm för hantering av operativa svagheter och identifierade problemområden i organisationens operativa verksamhet och kommer sammantaget att fungera som ett centralt kvalitetssäkringsteam.

²⁸ En certifiering som utfärdas av Association of Certified Fraud Examiners efter avlagda prov.

Huvudsyftet är således att stärka organisationens robusthet inför olika typer av korruptionsrisker.

Sida ska också öka antalet genomförda stickprov ute hos samarbetsparters för att säkerställa på plats att verksamheten bedrivs såsom avsett. Redan idag görs stickprov och besök ute hos samarbetspart, men förutsättningarna för att göra stickprov på ett mera systematiskt sätt ska stärkas i syfte att öka dessa kontroller. En särskild helpdesk för stickprov är under upphandling som en del av Sidas stora ramavtal för revision. Särskilda resurser i form av externa revisorer ska också tillgängliggöras så att Sida endera kan avropa stöd för att göra en uppdragsbeskrivning för ett stickprovsuppdrag eller så kan en tjänst för detta ändamål också avropas. Stickproven kan, men är inte begränsade till, uppföljning av finansiell rapportering mot faktiska underlag (fakturor och andra bokföringsunderlag som kontrolleras) utan kan också avse t.ex. genomlysningar av större upphandlingar – att upphandlingarna har gått rätt till och att identifierade leverantörer levererar det som upphandlats.

I stort ska Sida öka i synlighet och det ska stå klart för våra samarbetsparter att sådana stickprovsvisa kontroller kommer att öka och ska ske löpande som en naturlig del av en förstärkt uppföljning. Det ska helt enkelt vara tydligt att granskning är en naturlig del av ett professionellt samarbete. Detta förhållningssätt ökar också förutsättningarna för avskräckande effekter vilket är viktigt i miljöer med hög korruption.

Sida kommer också att förstärka insatshanteringen med olika typer av maskinella kontroller som omöjliggör vissa handgrepp som tidigare varit tillåtna. Till exempel förstärks systemstödet med en stoppmekanism som omöjliggör att en medarbetare kan anta en chefsroll i en insats där denne tidigare varit handläggare. Givetvis är detta inte tillåtet ur ett jävsperspektiv men numera omöjliggörs detta även i systemstödet. Systemstöd ska inte bara stödja verksamheten de ska också skydda den. I förstärkningsarbetet ingår också att tillskapa förutsättningar för rotation av ansvar på handläggarnivå i större utsträckning så att inte samma handläggare hanterar insatser under en längre tid. Sida har i dagsläget över 400 kontrollmekanismer i insatshanteringen som slår till beroende på vilken typ av bistånd det är fråga om. Sida har genomlyst verksamheten i syfte att identifiera gap i dessa kontrollmekanismer liksom även överlappningar. Det pågår för närvarande ett arbete på myndigheten där relevanta funktioner ser över denna struktur.

Utöver ovanstående arbetar Sida också med att förstärka anti-korruptionsarbetet även på annat sätt. Det görs genom olika utbildningsinsatser, i den operativa kontrollstrukturen för insatshantering, i uppföljningen internt men också med stöd av externa auktoriserade revisorer som genomför due diligence analyser (ISK-granskningar) av samarbetsparter men som också utför årlig revision utifrån det internationellt etablerade ramverket international standard on auditing (ISA) som hanteras av The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB).

Samtliga auktoriserade revisorer i Sverige och i stora delar av världen förhåller sig till och verkar enligt detta ramverk i sin granskning.

Viktigt i sammanhanget är också de förstärkningar som Sida har gjort inom ramen för hur Sida väljer samarbetsparter i olika kontexter, liksom det förstärkningsarbete som har skett i anledning av Sidas instruktion²⁹ och då särskilt avsnittet 5 § 6 punkten, där det anges att Sida ska säkerställa att bistånd inte ges till aktörer som bedriver eller stödjer antidemokratisk verksamhet, våldsbejakande extremism m.m.

Även om olika förstärkningsmekanismer sätts in kan korruptionsrisken svårligen helt bemästras i sin fulla komplexitet och därför är det också viktigt att myndigheten har rutiner och resurser för en effektiv avvikelshantering. En särskilt process för detta föreligger - Sidas process för att hantera misstankar om korruption och andra oegentligheter och den hanteras av Sidas utredningsgrupp på Enheten för kvalitetssäkring och utredning. Samtliga fast anställda utredare är Certified Fraud Examiners. Kopplat till denna funktion är också en av Sidas två visseblåsarkanalerna. Den andra visseblåsarkanalerna som rör eventuella interna oegentligheter återfinns på Sidas enhet för säkerhet.

Att föra ut lärdomar

Det är viktigt att Sida kontinuerligt återför lärdomar från utredningsärenden tillbaka till verksamheten för att förebygga att liknande oegentligheter upprepar sig. Sidas utredningsgrupp har under 2025 tagit fram ett utbildningsmaterial för fördjupade utbildningsinsatser för personal som hanterar biståndsinsatser. Det omfattar två halvdagsutbildningar som fokuserar på insatshanteringsprocessen och inkluderar dilemma- och scenarioövningar som illustrerar vanligt förekommande utmaningar. Det innehåller även viktiga medskick om varningssignaler och genomgång av de olika riskfaktorerna och vad man som anställd på Sida eller utlandsmyndighet ska tänka på i olika sammanhang. Integrerat i materialet finns vidare ett mångfasetterat antal exempel från verkliga korruptionsfall i anonymiserad form. Hittills har det använts på utlandsmyndigheter i Addis Abeba och Kiev.

Rekrytering och personal

Sida har rutiner för att förebygga jäv och intressekonflikter. Arbetet har förstärkts under 2025 med tjänstbarhetskriterier³⁰ för utlandstjänstgöring med hänseende till lämplighet och risker kopplade till säkerhet och jäv. Dessa har tillämpats i bemanningen av utlandsmyndigheterna (samtliga tjänster) inför 2026.

Sidas karantänsregel som är en formaliserad jävsregel utöver de jävsregler som gäller enligt förvaltningslagen (2017:900) anger hur länge en ny medarbetare som rekryterats från en samarbetspartner måste avhållas från att arbeta med den samarbetsparten, har förlängts från ett år till två år. Vissa enheter på Sida tillämpar

²⁹ Förordning (2025:269) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida)

³⁰ Dnr 25/001651-2, beslutad 2025-10-31.

även frivilligt en evig karantän, dvs. om medarbetaren har arbetat hos en samarbetspart får denne över huvud taget inte delta i handläggningen av denna.

Val av samarbetspartners

Val av samarbetspartner är en grundläggande utgångspunkt i hantering av korruptionsrisker i strategigenomförandet. Det är viktigt att Sidas samarbetspart har en god intern styrning och kontroll samt en organisationskultur som främjar både förebyggande och upptäckande antikorrupsionsarbete.

Utredningsgruppen har i några fall noterat att val av samarbetspartner skett med ett sådant förfaringsätt att det bidragit till en förhöjd riskexponering vad gäller deklarerade intressekonflikter – som är en del av korruptionsbegreppet. Den nya riktlinjen för genomförande och uppföljning av strategier som trädde ikraft den 1 mars 2026 är härvidlag viktig. Här anges krav, principer och överväganden som ska tillämpas i Sidas genomförande och uppföljning av strategier bidrar till ökad insyn, förstärkt dokumentation och systematik i urvalsprocesserna av partnerkategorier på strateginivå.

Kapacitet för uppföljning

För att kunna upptäcka olika typer av oegentligheter har Sida en robust uppföljningsstruktur vad gäller insatshanteringen med över 400 kontrollmekanismer inom ramen för en insats levnad.

Insatsuppföljningen omfattar t.ex. årlig revision av samarbetsparten av auktoriserade revisorer, stickprovsgranskning, partnerbesök (inklusive platsbesök för kontroll av implementering) och årsmöten för att få insyn i samarbetspartnerns verksamhet. Detta är också viktigt för att på ett effektivt sätt kunna följa avtalet och säkerställa att överenskomna mål nås. Sida håller för närvarande på att göra anpassningar av kontroller i insatshanteringssystemet i syfte att förstärka kvalitetssäkring och regelefterlevnad.

Val av revisorer

Det är enligt avtal mellan Sida och samarbetsparten denne som ansvarar för att handla upp en auktoriserad revisor för genomförande av den årliga revisionen enligt ett uppdrag som detaljeras i avtalet.

Sida kommer i en kommande upphandling av nytt ramavtal för revision, att säkerställa att det finns möjlighet för Sida att centralt avropa den årliga revisionen i vissa miljöer eller vid vissa samarbeten istället för att det är samarbetspartnern som gör upphandlingen. Evidens för effektivt nyttjande av revisionsinstrumentet pekar på ett behov av denna riktning.

5. Avslutande kommentar

Sammanfattningsvis är Sidas arbete mot korruption ett ständigt pågående arbete där flera nyckelfunktioner på myndigheten är involverade.

Arbetet baseras på både myndighetens erfarenheter från den operativa verksamheten, där lärdomar från avslutade utredningsärenden är en viktig del, men även på aktuell forskning inom sakområdet korruption. Eventuella åtgärder får genomslag i hela verksamheten men kan också anpassas efter den aktuella kontexten och dess unika riskfaktorer.

Bilagor

Bilaga 1 Sidas hantering av misstankar om korruption och andra oegentligheter i biståndet -Årsrapport 2025

Bilaga 2 Korruption och andra oegentligheter redovisat per land

Bilaga 3 Korruption och andra oegentligheter redovisat per sektorkod

Sidas hantering av misstankar om korruption och andra oegentligheter i biståndet

Årsrapport 2025

Administrativa Avdelningen

Ärendenr: 26/001212

Författare: Utredningsgruppen

Årsrapport 2025

Sammanfattning

Att hantera misstankar av olika typer av korruption och andra oegentligheter är en viktig del i uppföljningen av Sidas insatser. Utredningsgruppens rapport ges ut årligen för att informera om statistiken och trenderna för de ärenden som hanterats av utredningsgruppen under det gångna året. Det är viktigt att notera att inte alla ärenden handlar om korruption utan också om andra typer av oegentligheter som innefattar avtalsbrott och regelöverträdelser men även missförhållanden såsom mobbning och trakasserier.

Antalet registrerade ärenden har under en längre tid ökat år för år. En svag minskning skedde dock under 2025 där antalet registrerade ärenden var 318 medan det för 2024 var 320. Ser man till antal ärenden som gick vidare till utredning var det dock en större skillnad mellan dessa år – 285 ärenden för 2025 medan det för 2024 var 309 ärenden, vilket utgör en minskning med 24 ärenden. En bidragande faktor till detta bedöms vara att Sida fasat ut utvecklingssamarbetet i flera kontexter under 2024 och 2025.

I majoriteten av Sidas avtal med partners ställs krav att de skyndsamt måste rapportera misstankar om korruption och andra oegentligheter till Sida.¹ Detta har resulterat i att 76 procent av alla misstankar rapporterades till Sida via avtalspartners. Resterande uppstod i samband med Sidas ordinarie uppföljning, genom andra varningssignaler samt via anmälan från visselblåsare direkt till Sida. Geografiskt sett står länder i Afrika för en majoritet av de ärenden som avslutades under året med en eller flera bekräftade misstankar. Det är också här som flest misstankar rapporteras in. Detta beror framförallt på att en betydande del av Sidas sakanslag går till de afrikanska länderna.

Under 2025 avslutades 292 ärenden varav 59 procent (motsvarande 172 ärenden) innehöll minst en bekräftad misstanke om korruption eller andra oegentligheter. Totalt påverkades 97 insatser eller sex procent av Sidas totalt 1 636 aktiva insatser av någon form av korrupt eller annat oegentligt förfarande.² Utredningsgruppen gör bedömningen att detta är en relativt låg andel givet omfattningen av korruptionen i de länder där Sida verkar och det stora antalet biståndsinsatser som Sida stödjer.

Missbruk av medel är fortsatt den vanligaste bekräftade misstanken i ett ärende, följt av förskingring och intressekonflikter.³ Den vanligaste påföljderna hos Sidas avtalspartners och implementerande partners var kapacitetsstärkande åtgärder, återkrav samt uppsägning eller avsked av personal. Den enskilt vanligaste påföljden hos Sida var återkrav. Under 2025 ställde Sida totalt 62 återkrav av medel till Sidas avtalspartners på ett sammanlagt belopp om 41,7 miljoner kronor. Detta utgör mindre än en procent (0,18 procent) av Sidas totalt utbetalade sakanslag för 2025 om 22,7 miljarder kronor. Volymen på de enskilda återkraven varierade mellan ett högsta belopp på ca 15 miljoner kronor och ett lägsta belopp på 150 kronor.

¹ Multilaterala organisationer har andra typer av avtalskrav där rapportering till Sida sker senare än vid initial misstanke

² Sidas årsredovisning 2025

³ För definitioner av typer av misstankar, se Bilaga A – Definitioner av typer av misstankar

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Hur ska statistiken i denna rapport tolkas?	5
1. Inkomna ärenden 2025.....	6
1.1 Registrerade ärenden över tid	6
1.1 Kategorier av inrapporterade misstankar	7
1.2 Hur Sida fick in misstankarna.....	8
2. Avslutade ärenden 2025.....	9
2.1 Avslutade ärenden 2025.....	9
2.2 Kategorier av bekräftade misstankar.....	10
2.3 Bekräftade misstankar.....	11
2.4 Geografisk fördelning	12
2.5 Påföljder vid bekräftad misstanke.....	12
2.6 Återkrav	14
Bilaga A – Definitioner av typer av misstankar.....	15

Inledning

Sida verkar i länder och miljöer med utbredd korruption. Korruption utgör ett av de främsta hindren för en hållbar utveckling i Sidas samarbetsländer.⁴ Sida definierar korruption som missbruk av förtroende, makt eller position för otillbörlig vinning för sig själv eller annan. Korruption kan bland annat innefatta mutor, kickbacks, bedrägerier, förskingring, intressekonflikter och sexuell korruption. Oegentligheter är ett bredare begrepp som innefattar avtalsbrott och regelöverträdelser som inte nödvändigtvis faller inom definitionen av korruption. Inom detta faller även andra missförhållanden som diskriminering, mobbing och trakasserier samt sexuella trakasserier, övergrepp och utnyttjanden (SEAH).

Genom att bekämpa korruption kan Sida bidra till bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Sidas arbete mot korruption bedrivs på flera nivåer; genom att stötta biståndsinsatser som syftar till att bekämpa korruptionen i Sidas samarbetsländer (utvecklingsperspektivet), att bekämpa korruption som risk inom ramen för biståndsinsatser (riskperspektivet) samt att bekämpa korruption i den interna verksamheten inom Sida.⁵

Sida har som mål att förhindra korruption och andra oegentligheter genom att bedöma om samarbetsorganisationen har en sådan intern styrning och kontroll att denne är lämpad att ta omhand Sidas medel för utförande av det arbete som har överenskommit. Sida har på förhand fastställt kontrollmekanismer som ska tillämpas under en insats samtliga faser⁶. Totalt återfinns över fyrahundra sådana kontrollmekanismer som tillämpas under genomförandet av en insats. Härutöver kan Sida även behöva specialutforma kontrollmekanismer som med rimlig säkerhet säkerställer att mål uppnås i en enskild insats. Lärdomar och svagheter som identifieras inom ramen för ett utredningsärende omhändertas också i Sidas processarbete för intern styrning och kontroll.

Antikorruptionsarbete kan reflektera såväl utvecklingsperspektivet som riskperspektivet. Utredningsgruppens arbete utgör en del av riskperspektivet och ger råd och stöd till medarbetare och chefer i hantering av misstankar om korruption och andra oegentligheter i biståndet i enlighet med Sidas beslutade process. Processen består av sex huvudsteg från att misstanke väcks till dess att utredningen avslutas.⁷ Alla misstankar om korruption och andra oegentligheter följs upp, oavsett storlek eller omfattning.

Utöver att ge råd och stöd i hanteringen av misstankar genomför utredningsgruppen också kompetenshöjande utbildningar för Sidas och utlandsmyndigheternas chefer och medarbetare. Sådana utbildningar fokuserar på att förebygga, identifiera och hantera misstankar om korruption och andra oegentligheter samt att återföra lärdomar och sprida erfarenheter från ärendehantering.

⁴ [Korruption | Transparency - Sweden](#)

⁵ [Regel/Antikorruption 2024-10-01](#)

⁶ En insats genomgår enligt insatshanteringssystemet Trac följande fyra steg – planera beredning, bereda och avtala, följa upp och avsluta insats.

⁷ [Process Hantera misstankar om korruption och oegentligheter](#)

Hur ska statistiken i denna rapport tolkas?

Den statistik som presenteras i utredningsgruppens årsrapport ska läsas mot bakgrund av den föränderliga omvärld och verksamhetskontext som Sida arbetar i. Statistik över inkomna och avslutade ärenden förs på en aggregerad nivå där underliggande faktorer såsom aktuella biståndsländer, partnersamarbeten och avtalsstruktur ändras från år till år vilket ger utslag i den statistik som förs. Det sker vanligtvis med en tids eftersläpning vilket betyder att de ärenden som avslutas ett visst år ofta gäller händelser som inträffade, och medel som betalats ut, ett eller flera år tillbaka i tiden.

Antalet rapporterade misstankar från en viss region, typ av samarbetspart eller tematiskt område bör inte ses som ett direkt mått på korruptionsnivån inom ett sådant område. Anledningen till detta är att partners rapporteringsrutiner samt tidpunkt för rapportering kan variera. Rapporteringen från partners sker i enlighet med avtal och handläggs kontinuerligt av handläggare på Sida och utlandsmyndigheter. Det är ett faktum att partners inom civilsamhället, med väletablerade rutiner för hantering av misstankar om korruption och andra oegentligheter, tenderar att rapportera fler ärenden till Sida. Detta sker enligt avtal redan vid misstanke om korruption eller andra oegentligheter. Multilaterala organisationer har andra rutiner och avtalsvillkor, bland annat är det vanligt att rapportering sker först vid inledd utredning eller avslutad utredning, vilket resulterar i att betydligt färre ärenden upprättas hos Sida. Multilaterala organisationer rapporterar dessutom på en övergripande nivå vilket ibland försvårar registrering och uppföljning av enskilda ärenden. Stora avtalspartners rapporterar också i högre utsträckning årsvis, halvårsvis eller per kvartal, vilket kan ha en effekt på statistiken beroende på vilken sida årsskiftet rapporteringen kommer in.

Under senare år har ett flertal bilaterala strategier och partnersamarbeten fasats ut.⁸ När statistiken för 2025 sammanställs blir det tydligt att neddragningar och omfördelningar inom Sidas sakanslag får en direkt påverkan på antalet inkomna ärenden. Statistiken ger därför endast en generell bild av utvecklingen över tid. Även om möjligheterna att dra slutsatser kring samband mellan orsak och verkan utifrån statistiken som presenteras nedan är begränsad, så är det ett viktigt verktyg för Sida i att se att våra kanaler för att upptäcka och rapportera korruption och andra oegentligheter fungerar som de ska och att utbildningsinsatser har effekt. Statistiken tjänar också till att uppmärksamma områden som utmärker sig, både ifråga om avsaknad av rapportering eller mer frekvent rapportering.

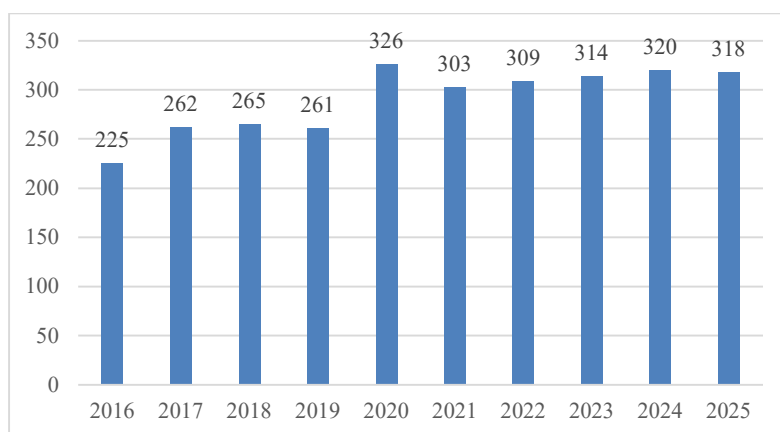
⁸ Utfasning till och med december 2025: Kambodja, Myanmar, Burkina Faso, Mali, Sydsudan, Afghanistan, Irak och Jemen.

1. Inkomna ärenden 2025

1.1 Registrerade ärenden över tid

Antalet ärenden gällande misstankar om korruption och andra oegentligheter registrerade av Sidas utredningsgrupp har under senare år ökat, även om det under 2025 minskade något. Ökningen av ärenden över tid kan ha många orsaker. Sida arbetar t.ex. aktivt med att höja medvetandet om hur korruption och andra oegentligheter kan uppstå och påverka insatser i enskilda kontexter och har för ändamålet omfattande utbildningsprogram på olika nivåer. Detta ger också underlag för förstärkta diskussioner med partners i den enskilda kontexten. Förtydliganden i avtalsmallar utgör också sådant som förstärker Sidas motståndskraft mot korruption och andra oegentligheter och kan leda till ökad rapportering.

Diagram 1. Antal registrerade ärenden

Det totala antalet registrerade ärenden uppgick 2025 till 318 stycken jämfört med 320 ärenden som registrerades under 2024. Utredningsgruppen noterar dock att antalet ärenden som avvisades kort efter registrering var betydligt fler 2025 än under tidigare år vilket innebär en reell minskning för antalet ärenden som gått vidare för utredning. Detta beror framförallt på att en stor avtalspartner ändrade sin rutin för att rapportera in ärenden till Sida och i samband med detta inkluderade misstankar som inte direkt kopplas till Sidas finansiering.⁹ Efter korrigering av direkt avvisade ärenden gick 285 ärenden vidare till utredning under 2025, jämfört med 309 under 2024. Utredningsgruppen gör bedömningen att denna minskning till stor del beror på att det bilaterala stödet till Afghanistan och Sydsudan fasades ut under 2024.¹⁰

Tillsammans med ansvarig utredare beslutar ansvarig enhet eller utlandsmyndighet vem som är bäst lämpad att ansvara för utredningen i det enskilda ärendet. Inkomna ärenden registreras därför i tre

⁹ Ett inrapporterat ärende kan även avvisas när det visar sig inte falla inom utredningsgruppens mandat att utreda.

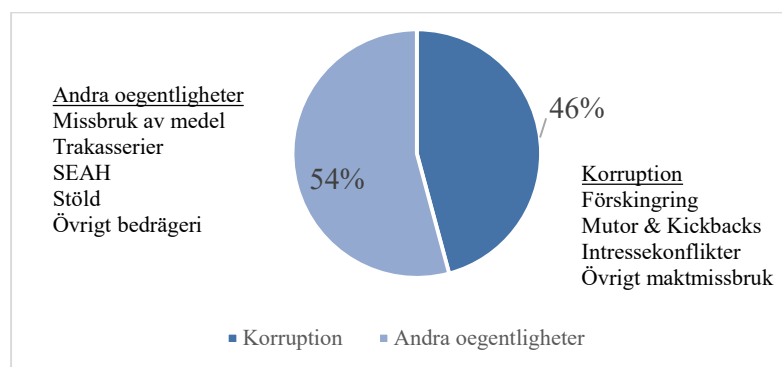
¹⁰ I Afghanistan och Sydsudan har Sida haft partners som enligt avtal rapporterat förhållandevis många ärenden. Detta synliggör hur kontext och partnersamarbeten direkt påverkar statistiken och gör det svårt att göra jämförelser över tid.

olika kategorier; A (där Sida driver utredningsärendet), B (där ärendet utreds av Sidas avtalspartners) och C (där utredning redan genomförts av Sidas avtalspartners när ärendet rapporteras in till Sida och ingen ytterligare utredning bedöms nödvändig). Merparten av inrapporterade ärenden utreds av Sidas avtalspartners som ofta har en egen utredningsfunktion. Misstankar om oegentligheter inom till exempel FN-systemet utreds av bland annat Office of Internal Oversight Services (OIOS). Under beredningen av stöd till avtalspartners gör Sida en bedömning av partners kapacitet att arbeta med korruptionsfrågor i bred mening, det vill säga både i förebyggande och i utredande syfte, samt om de har kapacitet att arbeta med korruption som utvecklingshinder. Detta betyder också att även om ett ärende utreds av Sidas avtalspartner, så rapporteras ärendet till Sida som sedan har att bedöma om ärendet har utretts på ett tillfredsställande sätt innan ärendet kan stängas. Under 2025 registrerades 39 stycken A-ärenden, 230 stycken B-ärenden och 49 stycken C-ärenden.

1.1 Kategorier av inrapporterade misstankar

Sida för statistik över flera olika underkategorier av misstankar. Dessa underkategorier inkluderar missbruk av medel, förskingring, intressekonflikter, övrigt maktmissbruk, sexuella trakasserier, övergrepp och utnyttjanden (SEAH), stöld, mutor och kickbacks och, trakasserier.^{11 12} Misstankarna kan dock fördelas i två huvudkategorier: korruption och andra oegentligheter. Korruption inkluderar förskingring, mutor och kickbacks, övrigt maktmissbruk samt intressekonflikter medan oegentligheter är ett bredare begrepp som innefattar andra typer av avtalsbrott och regelöverträdelser. Inom ramen för begreppet oegentligheter ryms även missförhållanden, såsom diskriminering och mobbning samt sexuella trakasserier, övergrepp och utnyttjanden (SEAH). Ett utredningsärende kan inkludera flera olika misstankar. Det är till exempel vanligt att både misstanke om förskingring och missbruk av medel förekommer inom ramen för samma ärende. Detta innebär att antalet misstankar om korruption och andra oegentligheter överstiger antalet registrerade ärenden.

Diagram 2. Inkomna misstankar per kategori

¹¹ För definitioner av typer av misstankar, se Bilaga A – Definitioner av typer av misstankar

¹² Utredningsgruppen registrerade tidigare ärenden relaterat till brott mot de grundläggande principerna för finansiellt samarbete med Sida (exclusion grounds related incidents). Dessa ärenden följs nu upp inom operativ verksamhet och ingår därmed inte längre i utredningsgruppens statistik.

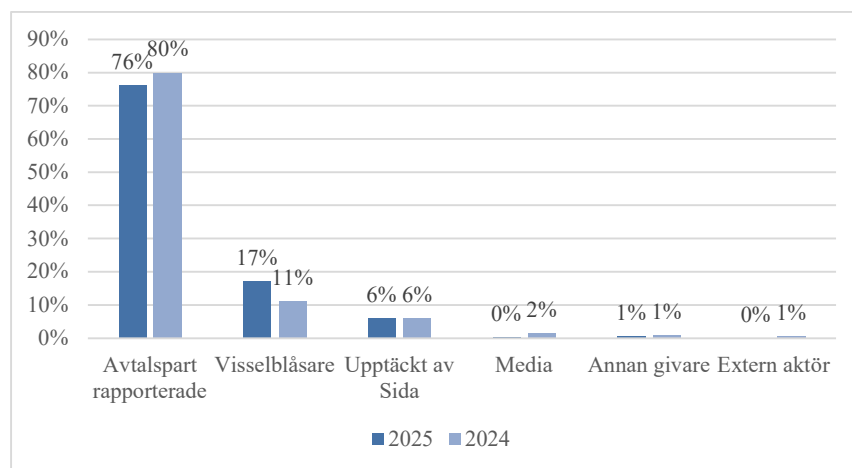
Under 2025 kategoriserades 46 procent av alla inkomna misstankar som korrupktion (motsvarande 214 misstankar) och 54 procent (motsvarande 253 misstankar) som andra oegentligheter. De vanligast förekommande misstankarna var missbruk av medel, förskingring och intressekonflikter, vilket är i linje med den övergripande trenden över tid.

Det är också viktigt att beakta att det ibland är svårt att definiera misstanken när den först inkommer, varpå flera misstankar kan behöva registreras i samband med att ärendet upprättas. Det är till exempel svårt att veta anledningen till brister i kostnadsunderlag; om det beror på förskingring eller svag finansiell kapacitet inom ekonomisk redovisning, där det senare klassas som missbruk av medel. Detta medför att båda misstankarna behöver registreras och utredningen får sedan syfta till att utreda båda misstankarna. I vissa ärenden kan en första initial misstanke leda till att utredningen senare fastslår andra brister och därmed bekräftar flertalet olika oegentligheter inom ramen för samma ärende. Utredningsgruppen menar därför att man ska vara försiktig med att dra slutsatser kring *antalet* inkomna misstankar och istället fokusera på vad utredningen senare kunde *bekräfta*.

1.2 Hur Sida fick in misstankarna

I grafen nedan syns andel registrerade ärenden i förhållande till den rapporteringskanal som de inkom genom. År 2025 rapporterades 76 procent av alla registrerade ärenden in via Sidas avtalspartners. Motsvarande andel för 2024 var 80 procent. Eftersom Sidas avtalspartners arbetar närmare verksamheten är det förväntat att de står för merparten av anmälningarna till Sida. Sida ställer även krav i avtalen att avtalspartnern ska följa upp verksamheten och skyndsamt informera om det finns misstankar om korrupktion och andra oegentligheter inom verksamheten som får stöd av Sida.

Diagram 3. Rapporteringskanal

Sjutton procent av de registrerade ärendena 2025 rapporterades in till Sida via externa visselblåsarkanalerna, vilket är en ökning med sex procentenheten jämfört med 2024. Sidas externa visselblåsarkanal administreras av utredningsgruppen och är särskilt viktig som komplement till ordinarie rapportering och dialog mellan Sida och avtalspartners eftersom den ger möjlighet till anonym rapportering.

För att anmäla misstankar om intern korruption och missförhållanden på Sida finns en separat funktion som går direkt till Sidas enhet för säkerhet (SÄK).

Under 2025 upptäckte Sidas personal misstankar om korruption och andra oegentligheter genom ordinarie uppföljning, revision eller genom att ha agerat på varningssignaler vid 19 tillfällen, vilket är i linje med statistiken för 2024 och utgör sex procent. Fördjupad finansiell uppföljning, fältbesök (inklusive stickprov) och samordning med andra givare är metoder som visat sig vara effektiva för att Sida själv ska upptäcka misstankar om korruption och andra oegentligheter.

Det är mindre vanligt att den årliga revisionen föranleder att misstankar uppstår. Detta är i linje med vad som kan förväntas av Sidas årliga revisionsuppdrag med en revisionsstandard (ISA)¹³ vars syfte är att revisorn ska bilda sig en uppfattning om huruvida parterns finansiella rapport innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig orsakade av misstag eller av bedrägeri. Däremot är revision ett viktigt förebyggande verktyg för att kontinuerligt granska och utveckla avtalspartners interna styrning och kontroll som ska förebygga och avskräcka bedrägerier samt öka chanserna för att korruption och andra oegentligheter ska uppdagas.

2. Avslutade ärenden 2025

2.1 Avslutade ärenden 2025

Under 2025 avslutade utredningsgruppen tillsammans med operativa enheter och utlandsmyndigheter totalt 292 ärenden. Av de avslutade ärendena hade 88 stycken registrerats under 2025, 108 stycken registrerats under 2024 och 41 stycken under 2023. Resterande 55 avslutade utredningsärenden var från perioden 2016 – 2022. Utredningsgruppen genomförde under 2025 en riktad arbetsinsats med fokus på äldre ärenden där utredning och/eller beslutfattande av olika skäl försenats, vilket möjliggjorde att ett flertal av de äldre ärendena kunde avslutas. Den stora spridningen vad gäller registreringsår för de nu avslutade ärendena visar på att utredningar kan vara mycket komplexa och därmed ta olika lång tid att hantera.

Utöver de 292 avslutade utredningsärenden avvisades 51 ärenden. Den huvudsakliga anledningen till att ett ärende avvisas är för att det i ett tidigt skede visar sig att misstanken inte involverar Sida-medel och hänvisas då till annan givare eller rättsvårdande myndighet där så är lämpligt. Ett ärende kan även avvisas om utredningsbarheten är kraftigt begränsad, t.ex. om visselblåsare inkommer med knapphändig information utan möjlighet för Sida att ställa följdfrågor eller om den lokala kontexten gör det omöjligt att resa till den berörda platsen. Av de 51 avvisade ärendena hade 22 ärenden rapporterats från en och samma partner, något som visade sig vara en direkt konsekvens av att partnern ändrat sin rutin för att rapportera ärenden till Sida. Efter dialog med partnern kunde det konstateras att dessa ärenden rörde andra givares insatser.

Av de 292 avslutade ärendena stängdes 172 ärenden med en eller flera bekräftade misstankar, vilket utgör 59 procent. Detta ligger i linje med bekräftelsegraden under de senaste åren, även fast 2024 verkar utgöra en tillfällig dipp i statistiken.¹⁴

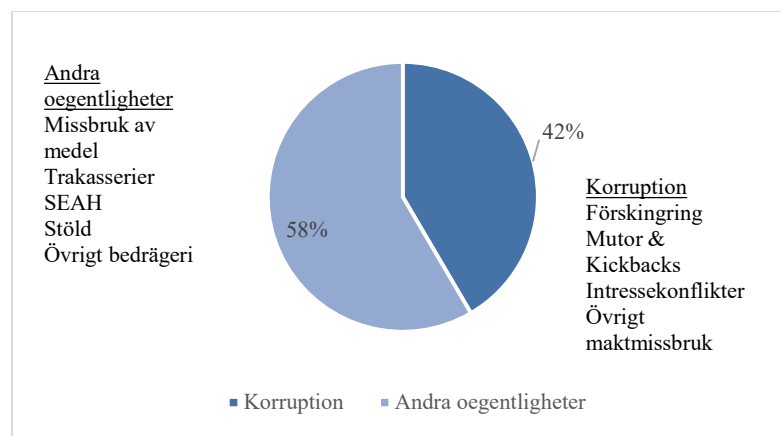
¹³ [2021 Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements | IAASB](#) Sid. 104-105

¹⁴ Bekräftelsegraden 2024 var 52 %, motsvarande 157 ärenden.

2.2 Kategorier av bekräftade misstankar

Grafen nedan visar på fördelningen av de avslutade ärendena med en eller flera bekräftade misstankar som bedöms utgöra korruption jämfört med de ärenden där de bekräftade misstankarna utgörs av andra typer av oegentligheter.

Diagram 4. Bekräftade misstankar per kategori

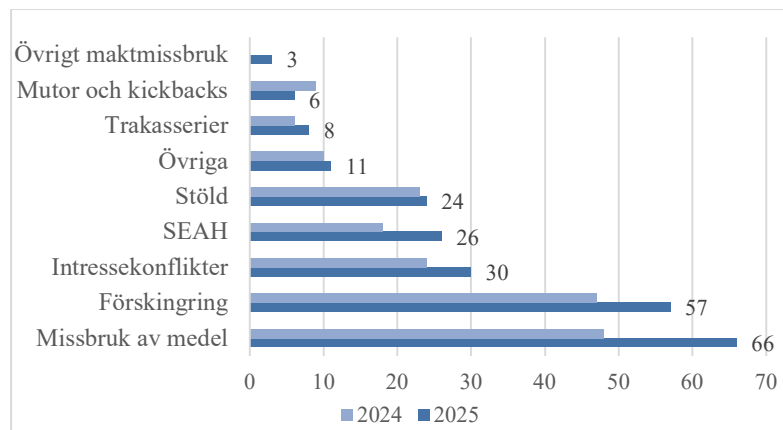
Under 2025 kunde en eller flera misstankar bekräftas i 97 insatser (sex procent) av Sidas totalt 1 636 aktiva insatser. En insats kan ha flera utredningar pågående samtidigt. Detta gäller mestadels partners med komplex humanitär verksamhet, som till exempel FN-organ eller insatser med många vidareförmedlande partners. Bland de bekräftade misstankarna från 2025 utgjordes 42 procent av korruption (motsvarande 96 misstankar) och 58 procent av andra oegentligheter (motsvarande 135 misstankar), se diagram 4 ovan. Det är viktigt att notera att inte alla ärenden som avslutas med en eller flera bekräftade misstankar om korruption samtidigt innebär en finansiell förlust för Sida. Korruption i form av t.ex. intressekonflikter eller otillbörlig påverkan i samband med upphandling och rekrytering kan, men behöver inte nödvändigtvis, resultera i att Sidas medel går förlorade.

Att det under 2025 bekräftades misstankar i sex procent av Sidas alla aktiva biståndsinsatser bedöms av utredningsgruppen vara en relativt låg andel givet omfattning av korruption i de länder där Sida verkar och det stora antalet biståndsinsatser som Sida stödjer. Svaga institutioner, bristande rättsstat och systemisk korruption i många av Sidas samarbetsländer innebär en risk för att det kan förekomma korruption och andra oegentligheter som inte upptäcks, rapporteras och utreds.

2.3 Bekräftade misstankar

De bekräftade misstankarna fördelar sig enligt misstanketyperna i grafen nedan.

Diagram 5. Bekräftade misstankar

Av bekräftade misstankar är missbruk av medel vanligast och förekommer i 66 av 172 ärenden som avslutats med bekräftad misstanke. Förskingring är den misstanke som är näst vanligast (i 57 ärenden) följt av intressekonflikter (i 30 ärenden). Fördelningen följer hur det har sett ut under tidigare år. Under 2024 var den stora förändringen att antalet ärenden med bekräftade misstankar om sexuellt utnyttjande, övergrepp och trakasserier (SEAH) halverades, från 36 till 18 ärenden. Under 2025 är antalet bekräftade misstankar tillbaka på fjärdeplats och följer tidigare års utfall, vilket indikerar att 2024 utgjorde en tillfällig sänkning i statistiken.

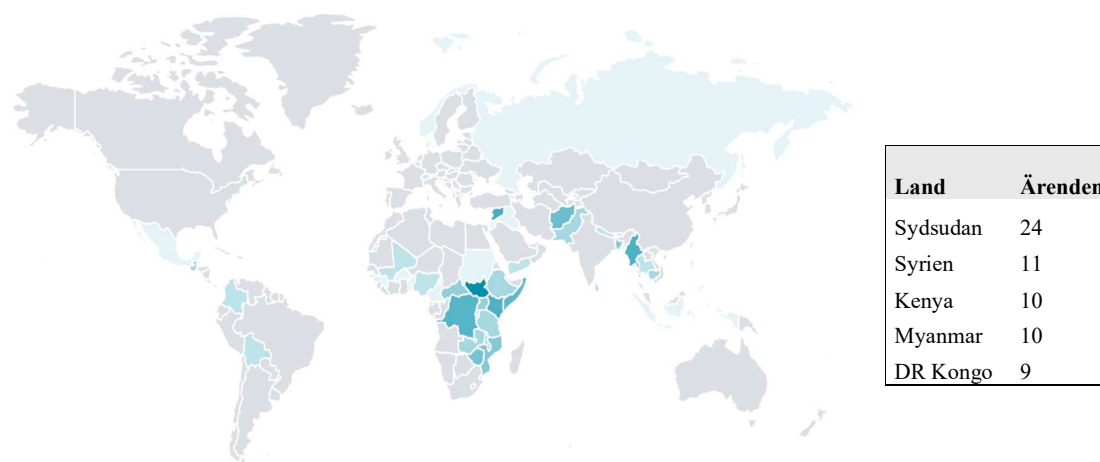
Under 2025 avslutades 46 A-ärenden, det vill säga ärenden där Sida själv driver utredningen. Totalt 27 av de 46 avslutade ärendena öppnades till följd av information från visselblåsare. Misstankar kunde endast bekräftas i sex av dessa ärenden. Utredningsgruppen konstaterar att detta kan bero på svårighet att utreda till följd av knapphändig information eller begränsade utredningsmöjligheter för att inte röja visselblåsarens identitet. Det förekommer även att visselblåsare uppsätligt lämnar vilseledande eller direkt felaktig information till Sida. Detta får direkt genomslag på bekräftelsegraden av misstankar i A-ärenden som låg på 37 procent under 2025, vilket skiljer sig avsevärt från den övergripande bekräftelsegraden på 59 procent.

Totalt 120 ärenden av 292 stycken avslutades utan någon bekräftad misstanke. Det kan finnas flera skäl till att misstankar inte kan bekräftas, till exempel att en granskning visar att inrapporterad information var felaktig eller att det saknas bevis för att bekräfta misstanken. Det kan också bero på att misstanke om oegentligheter uppstår på grund av bristande kapacitet hos partnern men som efter utredning inte visar sig utgöra avtalsbrott. När det kommer till utredning av misstankar om sexuell exploatering, övergrepp och trakasserier följer Sida ett överlevarcentrerat förhållningssätt. Detta innebär att om personen som utsatts inte vill att misstanken utreds vidare följer Sida denna hållning och ärendet avslutas därmed med ej bekräftad misstanke.

2.4 Geografisk fördelning

Kartan nedan ger en geografisk överblick över länder där ett ärende har avslutats med en eller flera bekräftade misstankar om korruption eller andra oegentligheter under 2025. Landet visar var misstanken har utretts, vilket normalt sker antingen där insatsen implementeras eller där samarbetspartnern har sitt huvudsakliga säte. Det är viktigt att notera att fördelningen mellan länder inte är begränsad till de bilaterala strategierna för utvecklingssamarbete utan även inkluderar humanitär verksamhet samt regionala och tematiska strategier. Mörkare färg på kartan motsvarar fler antal ärenden med bekräftade misstankar.¹⁵

Diagram 6. Geografisk fördelning över ärenden med en eller flera bekräftade misstankar

Det är tydligt att länder i Afrika står för flest avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar. Det är också här som flest misstankar rapporteras in. Att flest antal ärenden avslutas med en eller flera bekräftade misstankar här beror framförallt på att en betydande del av Sidas sakanslag går till de afrikanska länderna.

Tabellen visar de länder som haft flest avslutade ärenden med en eller flera bekräftade misstankar om korruption eller andra oegentligheter. Att Sydsudan ligger högt beror framförallt på att en stor avtalspartner inom två insatser stod för rapportering av ovanligt många utredningsärenden.

2.5 Påföljder vid bekräftad misstanke

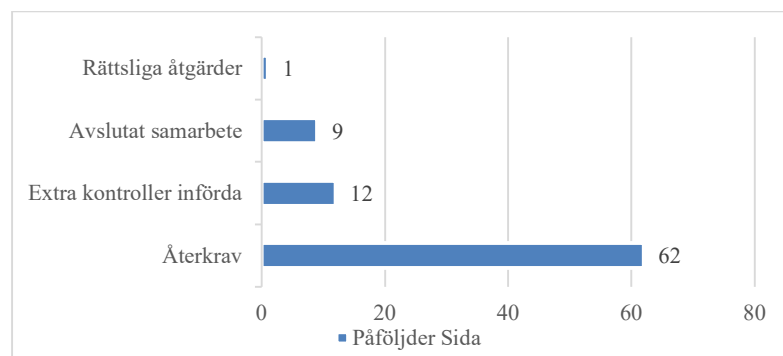
Sidas beslut om påföljd vid bekräftad misstanke beror på flera faktorer – exempelvis misstanketyper, allvar i avtalsbrottet och huruvida det rör sig om uppsåt eller oaktsamhet. Sida beslutar om påföljder

¹⁵ Länderna är färgsatta enligt antal ärenden där mörkare blå färg motsvarar högre antal ärenden. Länder med grå färg har inget avslutat ärende med bekräftade misstankar.

vid bekräftade misstankar gällande Sidas avtalspartners medan Sidas avtalspartners, i enlighet med avtal, beslutar om påföljder för sina implementerande partners och rapporterar detta till Sida.

Samma ansvarsfördelning är applicerbar när det kommer till rättsliga åtgärder om misstanke om brott föreligger. Respektive organisation ansvarar också för uppsägning och disciplinära åtgärder gällande sin egen personal. Exempel på disciplinära åtgärder är varning eller löneavdrag.

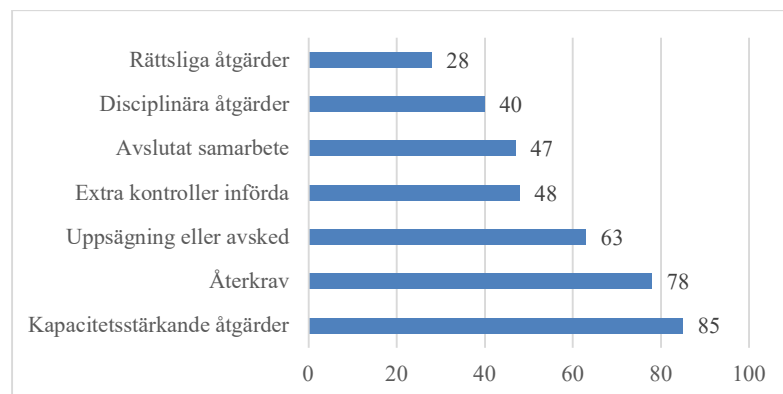
Diagram 7. Påföljder Sida

År 2025 ställde Sida 62 återkrav. I nio ärenden har Sida avslutat samarbetet med avtalsparten, vilket är högre än 2024 då fem samarbeten avslutades i förtid som ett resultat av utredning. Ofta kan samarbetet fortsätta efter ett utredningsärende, förutsatt att relevanta åtgärder har vidtagits, som att till exempel säga upp personal, införa extra kontroller eller liknande. När Sida väljer att avsluta ett samarbete beror det på att det saknas förtroende och/eller förutsättningar för samarbetet att fortsätta.

Flest beslut om påföljder fattas av Sidas avtalspartners gällande deras implementerande partners. Det förklaras av att störst andel bekräftade avtalsbrott äger rum hos partners i efterföljande led, vilket är att förvänta eftersom de är fler än Sidas avtalspartners. Sida följer upp att avtalspartners vidtar tillräckliga och relevanta åtgärder, vilket sedan ligger till grund för bedömning om ärendet kan avslutas.

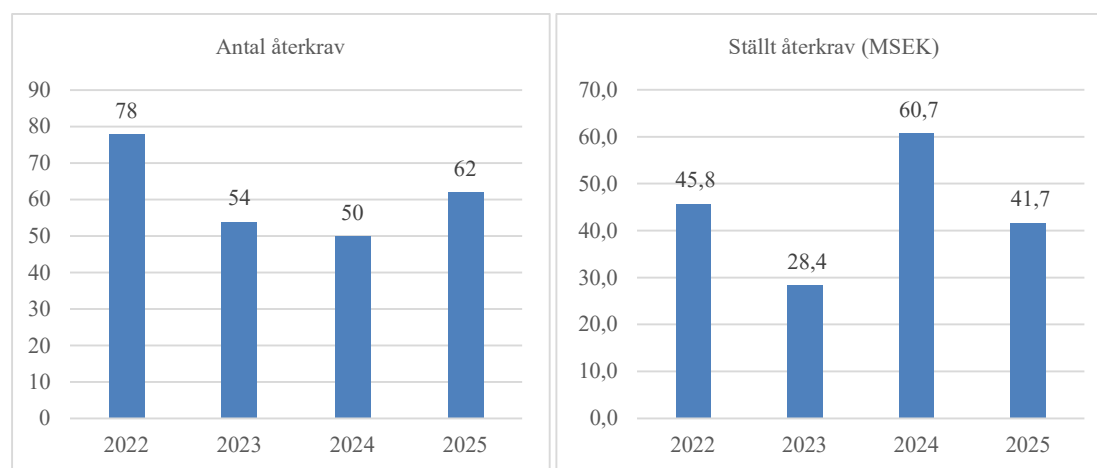
Diagram 8. Påföljder partners

2.6 Återkrav

När avtalsbrott på grund av korruption, felaktig användning av medel eller andra oegentligheter har konstaterats ska Sida ställa återkrav på det belopp som har använts utanför avtalade syften, om inte särskilda skäl däremot föreligger. Detta regleras av Sidas insatshanteringsregel och reflekteras som standard i Sidas avtalsmallar. Avtal med multilaterala organisationer och vissa fonder ser dock annorlunda ut och kan till exempel reglera att återkrävda medel återinvesteras i den operativa verksamheten.

Diagram 9. Antal återkrav och ställt återkrav (MSEK)

Under 2025 ställdes 62 återkrav, vilket var betydligt fler än under de två föregående åren. Det sammanlagda belopp som krävdes tillbaka var 41,7 miljoner kronor. Svängningar i antal återkrav och volym är förväntade och beror på omfattningen i individuella utredningar, hur många ärenden som avslutas och på vilken sida av årsskiftet det sker. Det lägsta beloppet som återkrävdes var 150 kronor och det högsta drygt 15 miljoner kronor.

Ställda återkrav om 41,7 miljoner utgör 0,18 procent av Sidas utbetalade sakanslag 2025 om 22,7 miljarder. Återbetalade medel till Sida återgår till respektive strategi.

Bilaga A – Definitioner av typer av misstankar

Förskingring – Sidas finansiering eller lös egendom inköpt med Sidas finansiering har stulits av en person(er) som har haft förfogande över den. Vanligtvis har förövaren försökt maskera händelsen.

Stöld – Sidas finansiering eller lös egendom inköpt med Sidas finansiering har stulits av person(er) som inte haft förfogande över den. Vanligtvis utan att det försökts maskeras på något sätt.

Missbruk av medel – Sidas finansiering eller lös egendom inköpt med Sidas finansiering har använts på ett sätt som strider mot avtalet utan att det förefaller vara förskingring eller stöld.

Intressekonflikter – En intressekonflikt eller jäv uppstår när en persons privata intressen riskerar att gå emot verksamhetens intressen. Exempelvis en person som fattar beslut rörande en släkting eller vän eller sina egna eller närstående personers (eller organisationers) ekonomiska intressen.

Mutor och kickbacks – En muta är en gåva, en tjänst eller annan förmån som överlämnas eller utlovas till en person i maktposition, för att denne ska särbehandla givaren, givarens anhöriga eller någon annan. Med makt avses inte enbart myndighetsutövning utan all form av tjänsteutövning. Med kickbacks menas betalningar som görs till någon i utbyte mot att underlätta en transaktion eller ett möte. T.ex. att en av Sidas avtalspartners chefer kräver en betalning från en implementerande partner för att allokera medel till den implementerande partnern.

SEAH – Sexuellt utnyttjande, sexuella övergrepp och sexuella trakasserier.

Trakasserier – Andra typer av trakasserier såsom mobbing, diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Övriga – Andra typer av bedrägerier och oegentligheter samt maktmissbruk, våldsyttningar, hot mm.

Bilaga 2 – Korruption och andra oegentligheter redovisat per land

Antal avslutade utredningsärenden 2025 med en eller flera bekräftade misstankar om korruption och andra oegentligheter redovisat per land.

Land ¹	Antal ärenden
Sydsudan	24
Syrien	11
Kenya	10
Myanmar	10
Demokratiska republiken Kongo	9
Somalia	8
Afghanistan	8
Rwanda	6
Zimbabwe	6
Moçambique	5
Bangladesh	5
Centralafrikanska republiken	4
Uganda	4
Etiopien	3
Malawi	3
Tanzania	3
Zambia	3
Kambodja	3
Pakistan	3
Guatemala	3
Liberia	2
Mali	2
Nigeria	2
Nepal	2
Palestina	2
Sri Lanka	2
Thailand	2
Yemen	2
Bolivia	2
Colombia	2
Benin	1
Burkina Faso	1
Kamerun	1
Eswatini	1

¹ Landet anger var misstanken har utretts, vilket normalt sker antingen där insatsen implementeras eller där samarbetspartnern har sitt huvudsakliga säte.

Guinea	1
Sudan	1
Indonesien	1
Irak	1
Jordanien	1
Libanon	1
Filippinerna	1
Ryssland	1
Östtimor	1
El Salvador	1
Haiti	1
Mexiko	1
Danmark	1
Kosovo	1
Moldavien	1
Nordmakedonien	1
Norge	1

Bilaga 3 - Korrupktion och andra oegentligheter redovisat per sektorkod

Fördelning av avslutade utredningsärenden 2025 med en eller flera bekräftade misstankar om korrupktion och andra oegentligheter per sektorkod.

Sektorkoder enligt OECD/DAC:s definitioner ²	Fördelning av bekräftad misstanke per sektorkod i procent ³	Fördelning av Sidas totala utbetalda medel 2025 per sektorkod i procent ⁴
150 - Offentlig förvaltning och civila samhället	35,12%	33,20%
720 - Akut hjälp	27,38%	20,60%
130 - Befolkning och reproduktiv hälsa	16,67%	5,00%
430 - Flersektorstöd	10,12%	3,60%
310 - Jordbruk, skogsbruk, fiske	8,33%	4,50%
110 - Utbildning	7,74%	1,80%
120 - Hälsa	6,55%	3,30%
160 - Övrig social infrastruktur	4,76%	4,60%
910 - Administrativa kostnader	4,17%	0,30%
410 - Miljöskydd	3,57%	5,10%
230 - Energi	1,79%	5,30%
320 - Industri, gruvdrift, byggande	1,79%	2,10%
240 - Bankväsen och finanstjänster	1,19%	1,50%
250 - Näringsliv	1,19%	1,10%
998 - Ospecificerat	1,19%	0,60%
740 - Katastrofförebyggande och katastrofberedskap	1,19%	0,10%
730 - Återuppbyggnad och återanpassning	0,60%	2,80%
140 - Vatten och sanitet	0,60%	2,40%
330 - Handel	0,60%	1,40%
220 - Kommunikation	0,60%	0,40%
210 - Transport och magasinering	0%	0,1%

² Sida använder sig av sektorkoder definierade av OECD/DAC.

³ Procentsatserna redogör för fördelningen mellan sektorkoder för de insatser som under 2025 haft ett eller flera avslutade utredningsärenden med bekräftad misstanke. Notera att en insats kan ha flera sektorkoder och att ett utredningsärende kan påverka flera insatser.

⁴ Det totala utbetalade beloppet år 2025 uppgick till 22,7 miljarder SEK.